

MANTAR ZEHİRLENMELERİ

11.

BÖLÜM

Serdar BEDEN¹

GİRİŞ VE EPİDEMİYOLOJİ

Mantarlar ormanda, yol kenarında yetişip, buralardan toplandıktan sonra da market raflarında ait oldukları yerlerini almaktadır. Günümüzde bilinen 5000'in üzerinde mantar çeşidi vardır. Bunlardan 50-100 çeşidinin zehirli olduğu, 200-300'e yakın çeşidinin de güvenle yenilebileceği düşünülmektedir. Eskiden marketlerde beyaz kültür mantarı (*agaricus bisporus*) denilen mantarlar bulunurdu ancak günümüzde birçok markette portabella, shitakei, istiridye, kestane mantarı gibi mantarlar da bulunmaktadır.

Amerika Zehir Kontrol Merkezleri Derneği'nin (AAPCC) 2018 yılı verilerine göre; 2018 yılında 6318 adet mantar zehirlenmesi vakası bildirilmiş ve bu bildirimin 5138'i bilinmeyen mantar çeşidi ile, 107'sinin ise muhtemel toksik mantarlar aracılığıyla meydana geldiği belirlenmiştir. Kaydedilen bu zehirlenmelerin 2114'ünde hiçbir semptom görülmezken, 43 kişide majör belirtiler ortaya çıkmış ve 5 kişi hayatını kaybetmiştir.

Türkiye'de ise mantar zehirlenmeleri başlıca kırsal kesimlerde doğadan toplanan mantarların yenmesi sonucunda meydana gelmektedir. Toplanan mantarlar pazarlarda satılmakta ve tüketilmektedir. Tüketilen bu mantarlar, ormanda zehirli mantarlar ile yan yana yetişir ve morfolojik olarak benzemeleri nedeniyle kolayca zehirli mantarlar ile karıştırılmaktadır. Yetiştirilen mantarlar ancak bir profesyonel tarafından ayırt edilebilir. Ayrıca mantar zehirlenmelerinin bir kısmının da mantarların uygunsuz koşullarda saklanması taşınması ve pişirilmesinden ileri geldiği bilinmektedir.

Görülme sıklığı açısından mevsimsel özellik gösteren mantar zehirlenmeleri önemli bir sağlık sorunudur. Mantar zehirlenmeleri bulantı gibi hafif şikayetler-

¹ Uzman Doktor, Nizip Devlet Hastanesi, serdar_beden@hotmail.com

culuk sırasında mantar yeme ve alkol alımı arasındaki ilişki iyice anlatılmalıdır.

Shiitake Dermatiti

Shiitake dermatiti Japonya, Çin ve Kore’de iyi bilinen ve Avrupa ve Birleşmiş Milletlerde de vakaları izlenen bir durumdur. Shiitake dermatiti shiitake mantarı yenmesinden yaklaşık 2-3 gün sonra ortaya çıkan lineer “kamçı benzeri” eritemlerle kendini gösterir. Hem çiğ hem de pişirilmiş yenmesinden sonra, döküntü dağınık ya da kollara ayrılmış bir şekilde ortaya çıkar. Cilt biyopsi sonuçları spesifik değildir. Topikal günde iki kez uygulanan Triamsinolon Asetonid %0,1 ve oral antihistaminikler genelde yeterlidir. Döküntünün kendini sınırlaması beklenir kalıcı etki yaratmaz.

KAYNAKÇA

1. Tintinalli, J. (2015). Tintinallis emergency medicine A comprehensive study guide. McGraw-Hill Education.
2. Berger, K. J., & Guss, D. A. (2005). Mycotoxins revisited: part I. The Journal of emergency medicine, 28(1), 53-62.
3. Gummin DD, Mowry JB, Spyker DA, Brooks DE, Beuhler MC, et al. 2018 Annual Report of the American Association of Poison Control Centers’ National Poison Data System (NPDS): 36th Annual Report. Clin Toxicol (Phila). 2019 Dec;57(12):1220-1413. PubMed PMID: 31752545.
4. Mat, A., Türkiye’de Mantar Zehirlenmeleri ve Zehirli Mantarlar, İlaveli 2. Baskı, Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2000.
5. Gawlikowski T, Romek M, Satora L (2015) Edible mushroomrelated poisoning: a study on circumstances of mushroom collection, transport, and storage. Hum Exp Toxicol 34(7):718–724. doi:10.1177/0960327114557901
6. Acar, N., & Canakci, M. E. Evaluation of Mushroom Poisoning Cases in Emergency Department in the Early and Late Period, 10-Year Observational Study. ANKARA MEDICAL JOURNAL, 20(3), 531-540.
7. Brent J, Palmer RB. Mushrooms. In: Haddad and Winchester’s Clinical Management of Poisoning and Drug Overdose, 4th ed, Shannon MW, Borron SW, Burns MJ (Eds), Saunders Elsevier, Philadelphia, PA 2007. p.455.
8. Schmutz, M., Carron, P. N., Yersin, B., & Trueb, L. (2018). Mushroom poisoning: a retrospective study concerning 11-years of admissions in a Swiss Emergency Department. Internal and emergency medicine, 13(1), 59-67.
9. Stenklyft, P. H., & Lynn Augenstein, W. (1990). Chlorophyllum molybdites-severe mushroom poisoning in a child. Journal of Toxicology: Clinical Toxicology, 28(2), 159-168.
10. Jo, W. S., Hossain, M. A., & Park, S. C. (2014). Toxicological profiles of poisonous, edible, and medicinal mushrooms. Mycobiology, 42(3), 215-220.
11. George, P., & Hegde, N. (2013). Muscarinic toxicity among family members after consumption of mushrooms. Toxicology International, 20(1), 113.